

UNIVERZITET CRNE GORE FILOLOŠKI FAKULTET NIKŠIĆ			
PRIMLJENO: 7. 12. 2022.			
ORG. JED.	BROJ	PRILOG	VRJEDNOST
01	3121		

UNIVERZITET CRNE GORE

FILOLOŠKI FAKULTET

U Nikšiću, 24. 11. 2022.

VIJEĆU FILOLOŠKOG FAKULTETA

U skladu sa odlukom Vijeća Filološkog fakulteta br. 01225 od 17. 02. 2022. godine, kojom smo imenovane u Komisiju za ocenu master rada pod naslovom GLAGOLSKI VID U CRNOGORSKOM-SRPSKOM, BOSANSKOM, HRVATSKOM JEZIKU I NJEGOVI EKVIVALENTI U NJEMAČKOM JEZIKU, kandidatkinje Semre Husović, podnosimo sledeći

IZVEŠTAJ

o oceni magistarskog rada

Master rad kandidatkinje Semre Husović pod naslovom *Glagolski vid u crnogorskom-srpskom, bosanskom, hrvatskom jeziku i njegovi ekvivalenti u njemačkom jeziku* sadrži ukupno 73 stranice i podeljen je u sedam glavnih poglavlja: Uvod, Teorijski okvir rada, Metodološki okvir rada, Analiza korpusa, Statistička analiza, Zaključak i Literatura.

U uvodnom delu se krtako definiše vrsta reči glagol, navode kategorije koje ga karakterišu: lice, glagolsko vreme, način, rod, broj i vid. Od pobrojanih kategorija samo glagolski vid, karakterističan za slovenske jezike, pripada dvema različitim gramatičkim disciplinama – morfologiji i sintaksi. Mnogo upitnije je postojanje ove kategorije u nemačkom jeziku. Prekretnicu u proučavanju predstavlja do danas široko prihvaćeno tumačenje švedskog lingviste Sigurda

Agrela koji jasno razdvaja *aspekt* kao gramatičko-morfološku kategoriju od *akcionalnosti* kao semantičkog značenja glagola, odnosno načina vršenja radnje. Kako glagolski vid ne egzistira kao dominantno morfološka kategorija u nemačkom jeziku, kao jedan od osnovnih zadataka bio je utvrditi da li je moguće kategoriju glagolskog vida adekvatno prevesti na nemački jezik.

U prvom poglavlju *Teorijskog okvira rada* prezentuju se počeci istraživanja glagolskog vida. Iako se pojam **vid** prvi put pojavljuje 1619. godine kod Meletija Smotrickog u *Gramatici slovenske pravilne sintagme*, zasluge za njegovo uvođenje u lingvistiku pripisuju se ruskom filologu Nikolaju Ivanoviču Greču. U svojoj gramatici iz 1827. godine on glagolski vid definiše kao *okolnost radnje* i ističe da se u ruskom jeziku glagolom može izraziti da je *neka radnja izvršena, da se vrši, da će se vršiti neograničeno ili ograničeno*. U prevodu Grečove gramatike na francuski jezik za glagolski vid koristi se latinski termin **aspekt** (lat. *aspectus* – pogled), te od tada on postaje opšteprihvaćeni pojam u lingvistici za ovu jezičku pojavu. U daljem prikazu glagolskog vida iz dijahronijske perspektive kandidatkinja ističe doprinos Vuka Karadžića i Đure Daničića rasvetljavanju ovog jezičkog fenomena. Za početak izučavanja glagolskog aspekta u germanskim jezicima uzima se Grimovo pominjanje *perfektivnih* i *imperfektivnih* glagola u predgovoru prevoda Vukove gramatike na nemački jezik (1824. godine). Nedugo zatim istim jezičkim fenomenom bave se Georg Kurcijus, Karl Brugman, Vilhelm Štrajtenberg. Njihova različita tumačenja i upotreba različitih termina znatno su doprinela, ne pojašnjenju, već stvaranju konfuzije u ovom segmentu jezičkih istraživanja. U narednim poglavljima *Teorijskog okvira rada* sažeto su predstavljena istraživanja iz 20. veka koja su problematizovala određena pitanja u vezi sa aspektom i aktionsartom u slavistici i germanistici. Posebno su istaknuta tumačenja istaknutih germanista: Agrela, Košmidera, Štrajtberga i slavista: Maslova, Isačenka, Bondarenka, Belića i Stevanovića. Da bi se, zbog razmimoilaženja u tumačenjima ali i u terminologiji, izbegla konfuzija u daljoj lektiri ovog rada, kandidatkinja ističe da će se pojam **glagolski vid** u ovom radu koristiti kao oznaka za morfološku kategoriju koja podrazumeva binarnu opoziciju dva glagola suprotnog vida (**svršeni** i **nesvršeni vid**), dok će se **aspekt** tretirati kao njegov sinonim u germanistici. Kada je, pak, u pitanju način vršenja glagolske radnje kao leksičko-semantička kategorija, koristiće se poslednjih godina ustaljeni pojam **akcionalnost** (kao prevod nemačkog termina **aktionsart**). U završnom poglavlju ovog dela u fokusu su 1) glagolski vid (perfektivnost i imperfektivnost; tipovi perfektivnih i imperfektivnih glagola; dvovidski i jednovidski glagoli; vidski parovi i 2) akcionalnost (u nemačkom jeziku, u kom glagolski vid nije morfološki izražena kategorija

osobinu (npr. *Ili još bolje, kad je **pojela** cijeli svinjski but./ Oder, noch besser, wie sie eine ganze Schweinskeule **aufisst**.*). Često se glagolski vid prevodi i priložima i pridevima koji mogu da vrše prilošku funkciju, ali i nekim predložnim i nominalnim frazama ili čak pojedinačnim imenicama (npr. ***Prošla je** ponoć. Mitternacht vorbei.; Kiki se **sklupčala** pored mojih nogu./ Kiki **liegt zusammengerollt** neben meinen Beinen.; **Pogodila sam** iz prve./ Auf Anhieb **finde** ich es.*). Ipak, bez obzira na sve pomenute mogućnosti, čest je slučaj da se glagolski vid uopšte ne prevodi – pogotovo ukoliko je razlika u upotrebi jednog ili drugog vida neznatna (npr. ***Začuje se** i rafal./ Man **hört** eine Maschinengewehrsalve.*).

U *Statističkoj analizi* kandidatkinja konstatuje: u korpusu je 347 glagola nesvršenog vida i 211 glagola svršenog vida. Prilikom prevođenja veliki broj glagola ostao je nemarkiran (253) – pogotovo oni nesvršeni glagoli koji su se našli u formi potencijala da izraze da se radnja u prošlosti ponavljala, a prevedeni su na nemački jezik samo preteritom koji nema mogućnost da izrazi tu osobinu. Ipak, od ukupnog broja glagola, markirano je 305 ili 54,66%, što pokazuje da nemački jezik, iako ne poseduje vid kao morfološku kategoriju, ima niz mogućnosti da tu kategoriju izrazi pomoću različitih sredstava, u kontekstu rečenice. Najveći broj glagola preveden je pojedinačnim, prostim glagolima (24%), najređe se u prevodu pojavljuju imenica i zavisna rečenica.

Rad se završava *Zaključkom* i *Literaturom*. U zaključku kandidatkinja na osnovu svega napisanog naglašava da CSBH ima izraženu kategoriju glagolskog vida. Nasuprot tome, glagoli u nemačkom jeziku ne raspolažu kategorijom vida, već kategorijom akcionalnosti, ali i mogućnostima da se glagolski vid adekvatno izrazi prilikom prevođenja. Bogata referentna *Literatura* svedoči o dobroj teoretskoj utemeljenosti rada.

Master rad kandidatkinje Semre Husović zadovoljava sve kriterijume propisane članom 26 Pravila studiranja na postdiplomskim studijama. Rad ima jasnu strukturu, sled izlaganja je logičan, rad je pisan jasnim jezikom i adekvatnim naučnim stilom. Uz primenu adekvatnog metodološkog aparata rezultati istraživanja su jasno i precizno prezentovani. Oni bi mogli poslužiti kao orijentir prevodiocima prilikom prevođenja, ali i doprineti promeni već ustaljenih teorijskih pretpostavki da se u nemačkom kao germanskom jeziku koji ne posjeduje kategoriju glagolskog vida, ta kategorija ne može adekvatno izraziti.

Na osnovu svega rečenog Komisija pozitivno ocenjuje rad Semre Husović pod naslovom *Glagolski vid u crnogorskom-srpskom, bosanskom, hrvatskom jeziku i njegovi ekvivalenti u njemačkom jeziku* te predlaže Vijeću Filološkog fakulteta da kandidatkinju pozove na usmenu odbranu rada.

Komisija za ocenu master rada:

prof. dr Smilja Srdić, mentorka

prof. dr Sonja Nenezic, predsednica

prof. dr. Annette Đurović, članica